

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”
汉语中含“吃”字的成语同泰语中含“kin”字的成语的对比研究
A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING
THE WORDS “chī” WITH THEIR THAI EQUIVALENT /kin/

กณิกนันต์ โยธานะ¹

บทคัดย่อ: บทความนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” เพื่อวิเคราะห์ถึงลักษณะร่วมและลักษณะต่างของสำนวนที่มีคำว่า “กิน” ในทั้งสองภาษา

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ซึ่งสื่อความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกันสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” เหมือนกัน สำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น และสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” แต่สำนวนจีนใช้คำอื่น โดยผลจากการเปรียบเทียบทางด้านความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนและแตกต่างกันของชาวจีนและชาวไทยในด้านสภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทศนคติและค่านิยมต่างๆ

คำสำคัญ: กิน สำนวนจีนและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบ

¹ กณิกนันต์ โยธานะ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
秦文勤, 泰国朱拉隆功大学文学院东方语言学汉语语言硕士研究生
Kaniknun Yothana, M.A. student of Chinese, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Thailand

摘要：这篇文章把含有“吃”字的汉泰成语进行对比研究，为了能了解它的意义和异同。研究后发现：意思相同或相近的含有“吃”字的汉泰成语比较方法可分为 3 种形式：一，汉语用“吃”字的成语，泰语也用“kin”字的成语。二，汉语用“吃”字的成语，但泰语用其他生词的成语。三，泰语用“kin”字的成语，但汉语用其他生词的成语。结合上面的结论，可以反映出汉泰民族文化的生活环境、文化习俗、社会价值的异同。

关键词：吃；汉泰成语；对比

Abstract: The purpose of this article is to do a comparative study of Chinese idiomatic expressions containing the word “chī” with their Thai equivalents /kin/, focusing on analyzing the similarities and differences between the two languages.

The result of the study shows that Chinese and Thai idiomatic expressions containing the words meaning “eat” which represent the same or similar meanings can be divided into three categories: ones with the word “chī” used in Chinese expressions and the word /kin/ used in Thai expressions that have the same meanings; ones with the word “chī” used in Chinese expressions while another word used in Thailand expressions; ones with the word /kin/ used in Thai expressions while another word used in Chinese expressions. The result of the comparison reflects the similarities and differences between the environments, ways of life, traditions, cultures, attitudes and values of Chinese and Thai people.

Keywords: eat; Chinese and Thai idioms; comparative study

บทนำ

การกินถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับการกินอย่างใกล้ชิด และสิ่งหนึ่งที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวได้อย่างเด่นชัด คือ ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมการกินที่สะท้อนผ่านมุมมองทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นในคำ สำนวนหรือสุภาษิตต่างๆ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว เมื่อกล่าวถึงคำว่า “吃” chī หรือ “กิน” จะหมายถึง กริยาเคี้ยว เคี้ยวกลืน หรือทำให้ลงลำคองไปสู่กระเพาะ ส่วนใหญ่จะใช้กับอาหารและเครื่องดื่ม เช่น กินข้าว กินยา กินน้ำ นอกจากนี้ คำว่า “กิน” ยังมีความหมายอื่นที่นอกเหนือไปจากความหมายโดยตรงอีกด้วย ตัวอย่างเช่น คำว่า 吃瓦片 chī wǎ piàn “กินกระเบื้อง” คำว่า “กิน” ในที่นี้ไม่ได้แปลตรงตามตัวว่า “นำกระเบื้องลงลำคองไปสู่กระเพาะ” แต่หมายความว่า “ยังชีพโดยการเก็บค่าเช่าบ้าน” และในสำนวนไทย เช่น กินรังแตน กินขันหมาก กินน้ำตา คำว่า “กิน” ก็ไม่ได้ใช้ในความหมายตรงตามตัวอักษรเช่นกัน

ภาษาจีนและภาษาไทยจัดได้ว่าอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลจีน - ทิเบต (Sino - Tibetan Language Family) ดังนั้น ภาษาทั้งสองจึงมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านระบบคำ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ ฉะนั้น คำว่า “กิน” ที่ประกอบอยู่ในสำนวนของทั้งสองภาษาจึงอาจมีความหมายที่คล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกัน แต่อาจมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างดังกล่าวนี้อาจขึ้นอยู่กับมโนทัศน์ สภาพสังคม และวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะเฉพาะตนของคนไทยและคนจีน เช่น สำนวนจีน 不吃羊肉空惹一身膻 bù chī yángròu kōng rě yī shēn shān “ไม่ได้กินเนื้อแพะ ตัวยังเหม็นสาบแพะ” มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนไทย คือ เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้รองนั่ง เอกกระตุกมาแววนคอ เป็นต้น

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “吃” ในภาษาจีน และคำว่า “กิน” ในภาษาไทยมีความหมายหลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ดังนั้น สำนวนที่มีคำว่า “กิน” ประกอบอยู่ในทั้งสองภาษาก็อาจจะมีทั้งที่มี

ความหมายคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันไปบ้าง การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “กิน” ประกอบอยู่ในภาษาจีนและภาษาไทยจึงเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจในเรื่องของความรู้สึคนึกคิด ทศนคติ สภาพแวดล้อม สภาพสังคม และวัฒนธรรมของชนชาติทั้งสอง ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของอีกฝ่ายได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาในครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนและภาษาไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนของสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ในด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ ของชนชาติทั้งสอง

ความหมายและคำจำกัดความของสำนวนในภาษาจีนและภาษาไทย

ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความหมายของคำว่า “成语” chéngyǔ ที่แปลว่า สำนวนในภาษาจีน กับคำว่า “สำนวน” ในภาษาไทย ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่นักวิชาการเป็นผู้นำเสนอ

1. ความหมายของคำว่า “成语” (สำนวน) ในภาษาจีน

王勤, 马国凡, 许正元, 和孙玉溱 Wáng Qín, Mǎ Guófán, Xǔ Zhèngyuán และ Sūn Yùzhēn (1995:1) ได้ให้คำจำกัดความของ “成语” (สำนวน) ว่าหมายถึง มรดกอันล้ำค่าในคลังคำของภาษาจีน ภาษาที่ใช้จะสั้น กระชับ มีความหมายลึกซึ้ง เต็มไปด้วยพลังในการแสดงออก สำนวนเมื่อนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้ภาษามีสีสัน สำนวนนับเป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางอารมณ์ และถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย อีกทั้งยังมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

中国社会科学院语言研究所 Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ (2006: 173-174) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “成语” (สำนวน) ว่าเป็น ประโยคสั้นๆ หรือกลุ่มคำที่มีการกำหนดรูปแบบแน่นอน สั้น กระชับ ได้ใจความลึกซึ้งและครอบคลุม นิยมใช้สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน สำนวนในภาษาจีนส่วนใหญ่ประกอบด้วยตัวอักษรสี่ตัว บางสำนวนเมื่อดูจากตัวอักษรจีนก็สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย มีความหมายตรงตัว แต่บางสำนวนก็จำเป็นจะต้องรู้ถึงแหล่งที่มาเสียก่อน จึงจะเข้าใจความหมายของสำนวนได้

2. ความหมายของคำว่า “สำนวน” ในภาษาไทย

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1187) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สำนวน” ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียง โวหาร บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร เช่น สารคดีเรื่องนี้สำนวนโวหารดี ความเรียงเรื่องนี้เป็นสำนวนโวหารลุ่มๆ ดอนๆ; ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ น้ำ ร้าไม่ตีโทษปีโทษกลอง เป็นต้น

สง่า กาญจนาคพันธุ์ (2538: 1) ได้กล่าวถึง “สำนวน” ไว้ว่า คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใดภาษาใด แยกออกได้กว้างๆ เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งคือพูดตรงไปตรงมาตามภาษาธรรมดา พอพูดออกมาก็เข้าใจกันได้ทันที อีกอย่างหนึ่งคือพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้มีความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลายทั่วไปจนอยู่ตัวแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดจึงเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้ เราเรียกกันว่า “สำนวน” คือ คำพูดเป็นสำนวนอย่างชาวบ้านเขาเรียกกันว่า “พูดสำบัดสำนวน”

นอกจากนี้ วรวรรณ คงมานุสรณ์ (2549: 7) ก็ได้ให้ความหมายของ “สำนวน” ว่า หมายถึง คำกล่าวหรือถ้อยคำคมคายสั้นๆ ที่ผูกเข้าเป็นประโยคหรือวลี (กลุ่มคำ) มีความหมายกระชับรัดกุม แต่มีความหมายเป็นนัย มีความลึกซึ้งและมีความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ

ในภาษาจีนและภาษาไทยยังมีคำเรียกปรากฏการณ์ทางภาษาที่คล้ายกับ “成语” และ “สำนวน” ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ในภาษาจีนได้แก่ “俗语” sùyǔ และ “谚语” yànyǔ ส่วนในภาษาไทยได้แก่ “สุภาษิต” และ “คำพังเพย” ในที่นี้จะขอกล่าวถึงความหมายของคำศัพท์ที่กล่าวมาข้างต้น ดังนี้

1) ภาษาจีน

“俗语” (หรือ “俗话” sùhuà) หมายถึง วลีหรือประโยคที่มีการกำหนดรูปแบบแน่นอน มีโครงสร้างกะทัดรัด คมคาย ใช้ถ้อยคำเรียบง่าย นิยมใช้แพร่หลาย ส่วนใหญ่มีที่มาจากประชาชนทั่วไป สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตของชาวบ้าน เช่น 天下无难事，只怕有心人 Tiān xià wú nán shì, zhǐ pà yǒu xīn rén (ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น) (Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsù, 2006: 1300)

“谚语” หมายถึง วลีหรือประโยคที่แน่นอนตายตัวที่กล่าวกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มชนทั้งหลาย โดยใช้คำพูดสั้นๆ สั้นๆ สะท้อนเหตุผลที่ลึกซึ้ง เช่น 三个臭皮匠，赛过诸葛亮 sān gè chòu pí jiàng, sài guò Zhūgě Liàng (คนจำนวนมากก็ย่อมจะมีความคิดดีๆ เป็นจำนวนมาก หากช่วยกันระดมสมอง ก็จะสามารถคิดหาวิธีดีๆ ได้) 三百六十行，行行出状元 sānbǎi liùshí háng, háng háng chū zhuàngyuán (อาชีพมีมากมาย ไม่ว่าจะทำอาชีพอะไรก็ตาม ขอเพียงรักในอาชีพนั้น จะต้องประสบความสำเร็จแน่นอน) เป็นต้น (เอ็ยรชย เอ็ยมารเมธ, 2546: 1289)

จะเห็นได้ว่า “俗语” และ “谚语” มีความหมายที่คล้ายคลึงกันมาก และมีความแตกต่างจาก “成语” ในรายละเอียดปลีกย่อย กล่าวคือ “成语” ส่วนใหญ่มักประกอบด้วยอักษรจีนสี่ตัว และมีลักษณะเป็นภาษาเขียน ใช้คำน้อย กินความหมายลึกซึ้ง แต่ “俗语” และ “谚语” มีลักษณะเป็นประโยคภาษาพูด ใช้ศัพท์ง่าย อ่านแล้วเข้าใจง่าย

1) ภาษาไทย

“สุภาชิต” หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น รักยาวให้บั้น รักสั้นให้ต่อ น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1206)

“คำพังเพย” หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว โดยกล่าวเป็นกลางๆ เพื่อตีความให้เข้ากับเรื่อง เช่น กระจ่ายตื่นตูม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 779)

จะเห็นได้ว่า “สุภาชิต” และ “คำพังเพย” มีลักษณะและความหมายคล้ายกันมาก แตกต่างกันที่คำพังเพยไม่ได้เป็นคติสอนใจ เป็นเพียงคำกล่าวที่มีลักษณะติชมและแสดงความคิดเห็นอยู่ในตัวเท่านั้น (วรวรรณ คงมานุสรณ์, 2549: 10)

ปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกประเภทของสำนวน สุภาชิต และคำพังเพย ในบางถ้อยคำ บางวลีและบางประโยคนั้น ไม่สามารถระบุแน่ชัดว่าจัดอยู่ในหมวดสำนวน สุภาชิต หรือคำพังเพย เนื่องจากการให้คำจำกัดความในภาษาไทยยังไม่สามารถชี้ชัดหรือแบ่งแยกลักษณะออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ (วรวรรณ แสงอร่ามเรือง, 2548: 36) ดังนั้น สำนวน สุภาชิตและคำพังเพยที่ยกมาเป็นตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จึงมุ่งเน้นเฉพาะลักษณะสำคัญ คือ สำนวน สุภาชิต คำพังเพย ที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวนเท่านั้น โดยไม่มุ่งประเด็นไปที่การแบ่งแยกประเภทของสำนวน สุภาชิต คำพังเพย

จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องความหมายของคำว่า “成语” และ “สำนวน” ผู้วิจัยจึงขอให้คำจำกัดความของคำว่า “成语” หรือ “สำนวน” ในบทความนี้ว่า “สำนวน” หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีการกำหนดรูปแบบแน่นอน สั้น กระชับ ได้ใจความลึกซึ้งนิยมใช้สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน อาจมีความหมายตรงตัว หรือมีความหมายแฝงก็ได้

การศึกษาความหมายของคำว่า “吃” ในภาษาจีนและคำว่า “กิน” ในภาษาไทย

ก่อนที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ผู้วิจัยขอเสนอความหมายของคำว่า “吃” ในภาษาจีนและคำว่า “กิน” ในภาษาไทยที่ได้รวบรวมจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ ดังนี้

1 ความหมายของคำว่า “吃”

1) “吃”

中国社会科学院语言研究所 Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ (2006: 179) ได้ให้ความหมายของคำว่า “吃” ไว้ดังนี้

“吃” หมายถึง 1) กิน; รับประทานอาหาร เช่น 吃饭 chī fàn “กินข้าว” / 吃药 chī yào “กินยา” 2) ไปรับประทานอาหารยังสถานที่แห่งหนึ่ง เช่น 吃食堂 chī shítáng “รับประทานอาหารที่โรงอาหาร” 3) ยังชีพโดยการอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น 靠山吃山, 靠水吃水 kào shān chī shān, kào shuǐ chī shuǐ “อยู่ใกล้ภูเขาก็หากินกับภูเขา อยู่ใกล้แม่น้ำก็หากินกับแม่น้ำ” 4) ทำลายล้าง (ส่วนใหญ่ใช้กับการทหาร หรือหมากรุกจีน) เช่น 吃掉敌人一个团 chīdiàodírén yī gè tuán “ทำลายกองทหารข้าศึกไปกองพลหนึ่ง” / 拿车吃他的炮 ná chē chī tā de pào (หมากรุกจีน) “ใช้เรือกินปืนใหญ่ของเขา” 5) สิ้นเปลือง เช่น 吃力 chī lì “เปลืองแรง” 6) ดูด(ของเหลว) เช่น 道林纸不吃墨 Dàolínzhǐ bù chī mò “กระดาษปอนด์จะไม่กินหมึกมาก” 7) ได้รับ; ถูก เช่น 吃重 chī zhòng “แบกรับน้ำหนัก” 8) ถูก (ส่วนมากพบในภาษาไปฮั่ว ในสมัยก่อน) เช่น 吃他笑话 chī tā xiào huà “ถูกเขาหัวเราะเยาะ”

นอกจากนี้ 外研社 Wàiyánshè (2001: 114) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “吃” ไว้ดังนี้

¹ 白话 bái huà คือ ภาษาสมัยปัจจุบันของจีนที่ได้ถือเอารูปแบบตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง มาเป็นพื้นฐาน โดยระยะแรกจะใช้เฉพาะในวรรณคดีเท่านั้น ต่อมาภายหลังจึงได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย (เอ็ยรชย เอ็ยมวณธ, 2546:20) ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

“吃” หมายถึง 1) กิน, รับประทาน เช่น 吃苹果 chī píng guǒ “กินแอปเปิ้ล” / 吃药 chī yào “กินยา” 2) ไปรับประทานอาหารยังสถานที่แห่งหนึ่ง เช่น 吃食堂 “รับประทานอาหารที่โรงอาหาร” 3) ยังชีพโดยการอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น 吃利钱 chī lìqián “กินดอกเบี้ย” 4) ทำลายล้าง (ส่วนใหญ่ใช้กับการทหาร หรือหมากรุกจีน) 5) สิ้นเปลือง 6) ดูด (ของเหลว) เช่น 这种纸不吃墨 zhè zhǒng zhǐ bù chī mò “กระดาษชนิดนี้ไม่กินหมึก” 7) อดทน ทนรับ (ความลำบาก) เช่น 腿上吃了一个枪 tuǐ shàng chī le yī gè qiāng “ถูกยิงที่ขา”

2 ความหมายของคำว่า “กิน”

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 126-128) ได้ให้ความหมายของคำว่า “กิน” ไว้ดังนี้

“กิน” หมายถึง 1) เคี้ยว เช่น กินหมาก 2) เคี้ยวกลืน เช่น กินข้าว 3) ต้ม เช่น กินน้ำ 4) ทำให้ล่วงล้ำตกลงไปสู่กระเพาะ 5) โดยปริยายหมายความว่าเปลือง เช่น กินเงิน กินเวลา 6) ทำให้หมดเปลือง เช่น รถกินน้ำมัน / หลอดไฟชนิดนี้กินไฟมาก 7) รับประทาน เช่น กินสินบน; ทหารายได้โดยไม่สุจริต เช่น กินจอบกินเสียม 8) ขณะในการพนันบางอย่าง

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547: 87-88) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “กิน” ไว้ดังนี้

“กิน” หมายถึง 1) เคี้ยว เช่น กินหมาก 2) เคี้ยวกลืน เช่น กินข้าว 3) ต้ม เช่น กินเหล้า 4) ทำให้ล่วงล้ำตกลงไปสู่กระเพาะ 5) โดยปริยายหมายความว่าเปลือง เช่น กินเวลา 6) ทำให้หมดไป เช่น กินเนื้อที่ 7) รับประทาน เช่น กินสินบน 8) การหารายได้โดยการฉ้อราษฎร์บังหลวง เช่น กินป่า 9) ขณะในการพนันบางอย่าง

นอกจากนี้ เจริญชัย เอี่ยมวรเมธ (2543: 51) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “กิน” ไว้ดังนี้

“กิน” หมายถึง 1) รับประทาน, เคี้ยวกลืน, ต้ม เช่น กินน้ำ / กินข้าว / กินนม 2) กินด้วย... เช่น กินซ้อนซ้อน / กินตะเกียบ 3) ปกครองบ้านเมือง เช่น กินเมือง 4) เสียพนันหรือหมากรุก เช่น กินไฟ 5) ทูจริต, คอร์รัปชั่น เช่น กินเหล็ก / กินหิน 6) เสียเวลาในการทำ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

อย่างหนึ่งอย่างใด เช่น กินเวลาหนึ่งเดือน 7) ครอบพื้นที่ เช่น เครื่องจักรเครื่องนี้กินพื้นที่น้อย
8) ทำมาหากิน เช่น หากินด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง

จากความหมายของคำทั้งสองที่ได้กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า คำว่า “吃” กับคำว่า “กิน” มีทั้งที่ความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น กิน ต้ม รับประทาน ทำให้ล่วง จากลำคองสู่กระเพาะ สิ้นเปลือง เป็นต้น และที่ความหมายแตกต่างกัน เช่น “吃” ใน ภาษาจีน มีความหมายว่า ไปยังสถานที่รับประทานอาหาร ยังชีพโดยการอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบนรับ เป็นต้น ขณะที่ภาษาไทยไม่ปรากฏความหมายดังกล่าว และคำว่า “กิน” ใน ภาษาไทย ที่มีความหมายว่า กินสินบน ปกครองบ้านเมือง เสียเวลาในการทำอย่างหนึ่งอย่าง ใด ครอบพื้นที่ ในภาษาจีนก็ไม่ปรากฏความหมายดังกล่าวเช่นกัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคำว่า “吃” และคำว่า “กิน” มีทั้งที่ความหมายคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ดังนั้น การศึกษาทำความเข้าใจในความหมายดั้งเดิมของคำเสียก่อนในขั้น แรกจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเมื่อคำว่า “吃” กับคำว่า “กิน” เข้าไปประกอบในสำนวน จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความหมายของสำนวน และสามารถนำสำนวนทั้งสองภาษามา เปรียบเทียบกันได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”

สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสำนวน ไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” เหมือนกัน
2. สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น
3. สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” แต่สำนวนจีนใช้คำอื่น

1. จำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับจำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” เหมือนกัน

ตัวอย่างเช่น

1) 按牛头吃不得草 àn niú tóu chī bù dé cǎo

ความหมาย บังคับจิตใจผู้อื่นให้กระทำในสิ่งที่คนผู้นั้นไม่ต้องการ เปรียบเหมือนพยายามกดหัววัวให้กินหญ้า ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใด

ข่มเขาโคชินให้กินหญ้า

ความหมาย จับเขาโคคดบังคับให้กินหญ้า เมื่อนำมาใช้กับคน หมายถึง บังคับจิตใจให้ทำในสิ่งที่คนผู้นั้นไม่ต้องการ

2) 不吃羊肉空惹一身膻 bù chī yángròu kōng rě yī shēn shān

ความหมาย ไม่ได้กินเนื้อแพะ แต่ร่างกายกลับเหม็นกลิ่นสาบแพะ หมายถึง ตนไม่ได้ผลประโยชน์อะไรแล้วยังต้อง พลอยมาเสียหายอีกด้วย

เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ไ้รอนนั่ง กระดูกแขวนคอ¹

ความหมาย ไม่มีส่วนได้ผลประโยชน์แก่ตนเอง แต่กลับต้องพลอยมาเดือดร้อนเสียหายถึงตัวด้วย จำนวนนี้บางครั้งจะใช้ว่า เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ไ้รอนนั่ง เอากระดูกแขวนคอ

3) 吃喝玩乐 chī hē wán lè

ความหมาย กินดื่มเที่ยวเล่นสนุกสนาน แสวงหาความสุขสบายใส่ตัว ไม่ทำงานให้เกิดประโยชน์

¹ ต้นกำเนิดของสำนวนนี้มาจากโจรสลัดที่ลักขโมยควายมาฆ่า โดยขโมยเอาเนื้อหนังไป เหลือแต่กระดูกทิ้งไว้ เมื่อทางการตามมาพบกระดูกควายที่ทิ้งไว้ ก็จับกุมเอาคนที่อยู่ใกล้กระดูกนั้นไปด้วย จึงเกิดเป็นคำพูดว่า “เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ไ้รอนนั่ง กระดูกแขวนคอ” คำว่า “แขวนคอ” นั้น มีอยู่ในกฎหมายลักษณะโจรสลัดสมัยพระเจ้าอู่ทอง คือไปจับโจรผู้ร้าย แล้วไปเรียกเอาเงินทองคืนจากผู้ร้าย ให้หลงโทษเอาทรัพย์นั้นแขวนคอขึ้นหาหย่างประจาน ตระเวนรอบตลาด “กระดูกแขวนคอ” หมายความว่าตามกฎหมายนั้น สมัยโบราณอาจจะทำจริงก็ได้ แต่เมื่อใช้เป็นสำนวน หมายถึงการเข้าไปพัวพันในเรื่องร้าย จึงต้องรับเคราะห์กรรม ทั้งๆ ที่ตัวเองไม่ได้ผลประโยชน์อะไรเลย (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538:302)

กินเป็นต้น นอนเป็นประธาน เทียวเป็นปริโยสาน

ความหมาย เกียจคร้าน เอาแต่กินกับนอนแล้วเทียว ไม่ทำงานให้เกิดประโยชน์

4) 吃糠咽菜 chī kāng yàn cài

ความหมาย ต้องฝืนกินอาหารราคาถูก เช่น รำ ผัก หมายถึง ไม่มีเงินแม้แต่จะซื้ออาหารดีๆ กิน ดำรงชีวิตอยู่อย่างยากจนขั้นขั้น

กัดก้อนเกลือกิน

ความหมาย ตกอยู่ในภาวะลำบากยากจนสำนวนอื่นในภาษาจีนที่มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนข้างต้น เช่น

缺吃短穿 quē chī duǎn chuān

ความหมาย ขาดแคลนอาหารและเสื้อผ้า หมายถึง ฐานะยากจน ชีวิตลำบาก ไม่มีกิน ไม่มีใช้

5) 吃里爬外 chī lǐ pá wài

ความหมาย กินข้างใน ปีนไต่ออกไปข้างนอก หมายถึง กินข้าวในบ้าน แต่กลับไปช่วยเหลือคนนอกบ้าน ไม่กตัญญูรู้บุญคุณคน

กินบนเรือนขึ้นหลังคา

ความหมาย เนรคุณ เป็นผู้ไม่รู้คุณของผู้อื่น

6) 吃着不尽 chī zhuó bù jìn

ความหมาย อาหารการกินบริบูรณ์ มีเสื้อผ้าสวมใส่ กินใช้เท่าไรก็ไม่หมด หมายถึง ฐานะดี ร่ำรวย มีกินมีใช้

มีอันจะกิน

ความหมาย ฐานะดี มีกินมีใช้

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พฤษภาคม 2556

7) 大鱼吃小鱼, 小鱼吃虾米 dà yú chī xiǎo yú, xiǎo yú chī xiā mǐ

ความหมาย ปลาใหญ่ย่อมกินปลาเล็ก และปลาเล็กก็ย่อมจะกินกุ้งฝอยต่อ หมายถึง ธรรมชาติของผู้มีอำนาจ ย่อม ช่มเหล่งรังแกคนที่ไม่มีทางสู้

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

ความหมาย ธรรมชาติของผู้มีอำนาจ ย่อมช่มเหล่งรังแกคนที่ไม่มีทางสู้

8) 好吃懒做 hào chī lǎn zuò

ความหมาย 好 ในที่นี้อ่านว่า hào แปลว่าชอบ โปรดปราน หมายถึง ชอบที่จะกิน เรื่องกินเท่าไรเท่ากัน แต่เกียจคร้านในการทำงาน

การกินการอยู่ใครไม่สู้พ่อ การพวยการถ่อพ่อไม่สู้ใคร

ความหมาย เก่งเรื่องกินอย่างไม่มีใครสู้ได้ทั้งนั้น แต่เรื่องทำงานยอมแพ้ ไม่สู้ใครทั้งสิ้น เกียจคร้านในการทำงาน

9) 看菜吃饭, 量体裁衣 kàn cài chī fàn, liàng tǐ cái yī

ความหมาย มองเห็นอาหารชนิดใดก็กินอาหารชนิดนั้น วัดขนาดร่างกายก่อนแล้วจึง ค่อยตัดผ้า หมายถึง ปรับตัวไปตามสถานการณ์ในขณะนั้น

เจาะมวยตี เจาะผีเผา เจาะข้าวกิน

ความหมาย ปรับตนเองให้เข้ากับสภาวะการณ์ในขณะนั้น

10) 老牛吃嫩草 lǎo niú chī nèn cǎo

ความหมาย วัวแก่อยากกินหญ้าอ่อน หมายถึง ชายแก่มีภรรยาสาว

วัวแก่กินหญ้าอ่อน

ความหมาย ชายแก่มีภรรยาสาว

2. สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น

ตัวอย่างเช่น

1) 不听老人言, 吃亏在眼前 bù tīng lǎo rén yán, chīkuī zài yǎn qián

ความหมาย ไม่ยอมฟังผู้ใหญ่ตักเตือนสั่งสอน จึงได้รับความเสียหายทันตาเห็น

เดินตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด

ความหมาย ประพฤติตามอย่างผู้ใหญ่ ย่อมปลอดภัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542:30)

2) 狗改不了吃屎 gǒu gǎi bù liǎo chī shǐ

ความหมาย สุนัขมีนิสัยชอบกินสิ่งสกปรก เป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เปรียบเหมือนนิสัยของคนที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

สัญชาติหมาอดขี้ไม่ได้

ความหมาย คนที่มีนิสัยชอบประพฤติชั่วก็อดที่จะทำชั่วเช่นเดิมไม่ได้

3) 癩蛤蟆想吃天鹅肉 làiháma xiǎng chī tiān'é ròu

ความหมาย ชายที่มีฐานะต่ำต้อยต่ำหมายปองหญิงสูงศักดิ์ เปรียบเหมือนเป็นแค่ค้างคอง แต่อยากกินเนื้อหงส์

กระต่ายหมายจันทร์

ความหมาย กระต่ายเป็นตัวแทนของชายที่ต่ำต้อย ส่วนพระจันทร์หมายถึง หญิงสูงศักดิ์ สำนวนนี้จึงหมายถึงชายที่หมายปองหญิงสูงศักดิ์¹

¹ การเปรียบชายต่ำศักดิ์เป็นกระต่าย หญิงสูงศักดิ์เป็นดวงจันทร์ จะเริ่มมีมาแต่เมื่อไรไม่ทราบ เฉพาะไทยเรามีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อพูดถึงชายที่หมายหญิงสูงศักดิ์ ก็นิยมเอากระต่ายกับดวงจันทร์มาเปรียบ เป็นที่รู้จักกันดีมาแต่โบราณ และนิยมเปรียบกันมาจนปัจจุบัน เช่น บทกลอนจากวรรณคดีเรื่อง อิเหนา

อกเอ๋ยจนจิตรคิดขัดสน

ด้วยเป็นคนบุญน้อยวาสนา

เหมือนกระต่ายหมายจันทร์

อันสูงสุดสายตาอยู่เต็มไกล

(สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538:16)

4) 乌狗吃食，白狗当灾 wū gǒu chī shí, bái gǒu dāng zāi

ความหมาย สุนัขสีดำแอบขโมยกินอาหาร แต่สุนัขสีขาวกลับต้องรับโทษแทน หมายถึง ไม่ได้ทำความผิด แต่กลับถูกยึดเยียดความผิดให้

แพะรับบาป

ความหมาย ผู้ที่ถูกอุปกโโลกนให้รับเคราะห์หรือโทษทัณฑ์แทน ผู้ที่ถูกยึดเยียดความผิดให้ คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำความผิดนั้น

5) 哑巴吃黄连¹，有苦说不出 yǎba chī huánglián, yǒu kǔ shuō bù chū

ความหมาย คนใบ้ที่กินหวงเหลียน สมุนไพรจีนชนิดหนึ่งซึ่งมีรสชาติขมมาก จึงมีรสขมอยู่เต็มปาก แต่ไม่สามารถบอกใครได้เพราะเป็นคนใบ้ เปรียบเหมือนมีความทุกข์อยู่ในใจ แต่พูดไม่ออก บางครั้งใช้ว่า 哑子吃黄连，说不出的苦 yǎzi chī huáng lián, shuō bù chū de kǔ

น้ำท่วมปาก

ความหมาย พูดไม่ออกเพราะความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งบังคับ

6) 中看不中吃 zhōng kān bù zhōng chī

ความหมาย มองดูภายนอกสวยงาม แต่กินไม่อร่อย หมายถึง ภายนอกอาจจะดูดีมีค่า แต่ความเป็นจริงแล้ว ไม่ได้ดีเหมือนที่ตาเห็น

ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง/สวยแต่รูป จุบไม่หอม

ความหมาย ภายนอกอาจดูดีมีค่า แต่ความเป็นจริงแล้วไม่ได้ดีเหมือนที่ตาเห็น

¹ ชื่อพืชสมุนไพรชนิดหนึ่งของจีน ก้านสูง 3-4 นิ้วจนถึงพูดกว่า ใบซ้อนกัน ดอกเล็กสีขาว รากขมมาก เป็นยาที่ใช้ช่วยเจริญอาหาร และมีบทบาทในการสร้างเชื้อและแก้อักเสบ มีประโยชน์ในการรักษาโรคบิด (เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ, 2546:452)

7) 自讨苦吃 zì tǎo kǔ chī

ความหมาย ตนเองร้องขอกินความทุกข์เปรียบเหมือนรนาหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
แกลงเท้าหาเสี้ยน/หาหาใส่หัว

ความหมาย หาเรื่องใส่ตัว

3. สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” สำนวนจีนใช้คำอื่น

ตัวอย่างเช่น

1) กินเกลือกินกะปิ¹

ความหมาย อดทนในการกิน ลำบากยากเข็ญ ไม่สามารถจะหาซื้อของดี ๆ กินได้
หมายถึง ยากจน มีชีวิตอยู่อย่างลำบากยากจน

饮冰茹檠 yǐn bīng rú bò

ความหมาย กินน้ำแข็งและอาหารรสขม หมายถึง ลำบากยากเข็ญ ไม่สามารถจะหาซื้อของดี ๆ กินได้
ต้องกินแต่อาหารราคาถูกลง

2) กินขามู²

ความหมาย รับสินบน โลก สินบน รับ สินบน

贪脏纳贿 tān zāng nà huì

¹ เกลือและกะปิมิราคาถูกลง ใช้สำหรับปรุงหรือประกอบการทำอาหาร ตามปกติคนเราไม่เอาเกลือหรือกะปิเข้ามากินเป็นกับข้าว แต่เกลือหรือกะปิใช้เป็นอาหารที่กินพออิมท้องไปได้เหมือนกัน คนที่จำเป็นต้องอดทน เพราะไม่สามารถจะหาของดีกินได้ หรือไม่มีเงินจะซื้อของดีกิน ก็พึ่งเกลือพึ่งกะปิที่มีราคาถูกลงและหาได้ง่ายกิน การทนต่อความลำบากยากแค้น ต้องยอมกินเกลือกินกะปิซึ่งเป็นของที่มีราคาถูกลงด้วยความจำเป็นหรือความสมัครใจ จึงพูดกันว่า “กินเกลือกินกะปิ” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 31)

² ในประกาศรัชกาลที่ 4 เรื่องห้ามไม่ให้เชื้อถือข้าราชการเก่านอกตำแหน่ง มีตอนหนึ่งว่า “ฤเจ้าภาชี นายอากรเป็นจีนมีเงินทองมักเข้าจุกยา และเอาขามูขว้าง ผู้รักษาเมืองกรมการกิ่งอ่อนแน่นไป” สำนวนนี้จึงเป็นสำนวนเก่า บ่งบอกถึงที่มาของคำว่า “ขามู” เกี่ยวกับสินบนไว้ชัดเจนดี หมูที่ถือว่าเป็นอาหารสำคัญ เป็นความนิยมของคนจีน ดังจะเห็นว่าสมัยก่อนเงินเลี้ยงหมู แต่ไทยไม่เลี้ยงเลย การให้ขามูเป็นสินบนก็คือให้ขามูจริงๆ เป็นการให้มากิน ใครกินขามูก็หมายความว่ากินสินบน ต่อมาใครที่รับสินบนอะไรไว้ไม่ว่าจะเป็นเงินทองหรือสิ่งของใด แม้ไม่ใช่ขามูก็เรียกเป็น “กินขามู” โดยมีความหมายว่า “กินสินบน” นั่นเอง (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 32)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

ความหมาย รับสินบนสำนวนอื่นในภาษาไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนข้างต้น ตัวอย่างเช่น

กินเครื่องเซ่น

ความหมาย เครื่องเซ่น คือ อาหารที่จัดถวายเทพเจ้าหรือเทวดา เช่น หมู เป็ด ไก่ ฯลฯ เพื่อจะให้เทวดาแก่ทุกซักร้อนหรือช่วยเหลือ การขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่มีอำนาจก็นิยมนำเอาสิ่งของไปให้เป็นสินบนเช่นเดียวกับการเซ่นไหว้เทพเจ้าหรือเทวดา จึงนำการเซ่นเข้ามาเปรียบเทียบพูดกันว่าคนผู้นั้น “กินเครื่องเซ่น” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 33)

3) กินบนเรือนขึ้นหลังคา

ความหมาย เนรคุณ เป็นผู้ไม่รู้คุณของผู้อื่น

恩将仇报 ēn jiāng chóu bào

ความหมาย ตอบแทนพระคุณด้วยความแค้น หมายถึง เนรคุณ ไม่รู้คุณคนอื่นสำนวนอื่นในภาษาจีนที่มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนข้างต้น ตัวอย่างเช่น

忘恩负义 wàng'ēn fù yì

ความหมาย ลืมบุญคุณคน ทยศต่อคุณธรรมอันดี

4) กินปูนร้อนท้อง¹

ความหมาย ทำอาการมีพิรุณขึ้นเอง แสดงอาการเดือดร้อนขึ้นเอง

做贼心虚 zuò zéi xīn xū

ความหมาย ทำความผิดแล้วรู้สึกหวาดหวั่น กลัวว่าคนอื่นจะรู้ จึงแสดงอาการพิรุณให้เห็น เหมือนโจรที่คอยหวาดระแวงกลัวคนจะรู้

¹ สำนวนนี้กล่าวกันว่ามาจากตุ๊กแก เพราะตุ๊กแกเมื่อถูกล่อให้กินปูนเข้าไปแล้ว แสดงอาการจ้วเจีย เราเหมาเอาว่ามันร้อนท้อง จึงนำเอามาเปรียบกับคนที่ทำพิรุณไว้ ภายหลังจากที่รู้ว่าคนนั้นคนนี้รู้ ก็แสดงอาการร้อนตัว เราจึงเรียกกันว่า “กินปูนร้อนท้อง” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 42)

5) **กินรังแตน**

ความหมาย โกรธ อารมณ์เสีย อะอะเกินกว่าเหตุ

怒气冲冲 nù qì chōng chōng

ความหมาย โกรธมาก เตือดตาล

6) **ชี้ไม่ให้หมากิน**

ความหมาย ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตระหนักี่เหนียว

一毛不拔 yī máo bù bá

ความหมาย ขนเส้นเดียวก็ไม่ยอมให้ถอน เปรียบเหมือนคนตระหนักี่เหนียว

7) **ครคิดบ่ไม่กินกัน¹**

ความหมาย ไม่ถูกกัน ไม่ลงรอยกัน เข้ากันไม่ได้

冰炭不同炉，水火不相容 bīng tàn bù tóng lú, shuǐ huǒ bù xiāng róng

ความหมาย ของสองสิ่งที่อยู่ร่วมกันไม่ได้ น้ำแข็งกับถ่าน หรือน้ำกับไฟ เปรียบเหมือนคนไม่ถูกกัน เข้ากันไม่ได้ ไม่ลงรอยกัน

สำนวนอื่นในภาษาจีนที่มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนข้างต้น ตัวอย่างเช่น

¹ สำนวนนี้หมายความว่า เก่งพอกัน ทำอะไรกันไม่ได้ หรือหมายความว่าไม่ถูกกัน ไม่ลงรอยกัน ไม่ชอบกันก็ได้ ต้นกำเนิดของสำนวนนี้มาจากการยิงศรในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามปล่อยม้าอุปการ พระมงกุฎจับมาขี่ เกิดรบกับหนุมาน หนุมานแพ้ จนในที่สุดพระรามต้องออกไปรบเอง พระรามแผลงศรกลายเป็นเครื่องควาหวานของกิน พระมงกุฎแผลงเป็นข้าวตอกดอกไม้ พระรามแปลกใจจึงว่า

เรียงยุทธนารวี

ถ้อยที่ครคิดบ่ไม่กินกัน

จงเป็นมิตรไมตรีกันดีกว่า

กุมารอออย่างรังเกียจเดียดฉัน

ตามเรื่องก็คือ ทั้งสองฝ่ายใช้ศรทำอะไรกันไม่ได้ จึงได้ว่า “ครคิดบ่ไม่กินกัน” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 545)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

方枘圆凿 fāng ruì yuán záo

ความหมาย เตื่อยรูปสี่เหลี่ยม ย่อมไม่อาจใส่ลงไปในรูทรงกลมได้ เปรียบเหมือนคนเข้ากันไม่ได้ ไม่ลงรอยกัน

8) สวาไส้ให้กาเกิน

ความหมาย นำความลับฝ่ายตนไปเปิดเผยให้คนอื่นรู้ เป็นการประจานตนเองหรือพรรคพวกตน

家丑外扬 jiā chǒu wài yáng

ความหมาย กลิ่นเหม็นในบ้าน นำออกไปกระจายให้คนภายนอกรู้ เปรียบเหมือนนำความลับของตนหรือฝ่ายตนไปเปิดเผยให้คนภายนอกรับรู้ เป็นการประจานตนเองหรือพรรคพวกตนเอง

ภาพสะท้อนจากสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “เกิน” ประกอบในสำนวน

สำนวนถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญา เป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “เกิน” ประกอบในสำนวนต่างก็มีความโดดเด่นในด้านภาษา และมีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมต่างๆ ของทั้งสองประเทศ ซึ่งมีทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1 อาหาร

ประเทศจีนและประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย ทั้งสองประเทศต่างมีความอุดมสมบูรณ์ในแง่ความหลากหลายทางด้านพืชพันธุ์ธัญญาหาร อีกทั้งประเทศจีนและประเทศไทยต่างก็เป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบ

อาชีพเกษตรกร แต่ด้วยความแตกต่างทางด้านสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทำให้การเพาะปลูกและผลิตผลที่ได้แตกต่างกันไปตามสภาพดินฟ้าอากาศ ส่งผลต่อการเลือกใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาประกอบอาหาร ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็จะมี ความแตกต่างกันไปด้วย

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุดิบพื้นบ้านที่นำมาประกอบอาหาร ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และรสนิยมของคนในท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

吃糠咽菜

กัดก้อนเกลือกิน

“รำ” คือผงเยื่อหรือละอองเมล็ดข้าวสาร จัดเป็นธัญพืชราคาถูก “ข้าวแดง” หรือข้าวซ้อมมือ คือข้าวเปลือกที่ผ่านขบวนการกะเทาะเปลือกโดยวิธีการตำในครก ไม่ผ่านการขัดสี ถึงแม้ข้าวแดงจะมีคุณค่าทางโภชนาการสูง แต่ก็ยังมีราคาถูกเมื่อเทียบกับข้าวที่ผ่านการขัดสี เพราะข้าวแดงมีลักษณะสีแดงคล้ำ เมล็ดข้าวไม่เรียบ กินแล้วให้สัมผัสหยาบ ไม่นุ่มเหมือนข้าวขัดสี

“ถั่ว” ก็จัดเป็นธัญพืชราคาถูก หาได้ง่ายในท้องถิ่น ในสำนวนจีนจึงใช้ธัญพืชทั้งสามคือรำ ข้าวแดงและถั่ว ซึ่งเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่นที่หาง่าย มีราคาถูก มาเปรียบเทียบกับคนยากจนที่ไม่มีเงินทองจะซื้ออาหารดีๆ กิน ต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างขัดสน ส่วนในสำนวนไทยกลับใช้ “เกลือก” และ “กะปิ” ในการเปรียบเทียบความยากจน เพราะเกลือกและกะปิเป็นวัตถุดิบพื้นบ้าน เป็นของมีราคาถูก หาง่าย ปกติใช้เป็นเพียงเครื่องปรุงในประกอบอาหารเท่านั้น ไม่ได้นำมากินกับข้าว จึงเปรียบเทียบกับความยากจน การอดทนต่อความลำบากยากแค้นในการกิน “กินเกลือกินกะปิ” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 31)

1.2 สัตว์

สำนวนในกลุ่มนี้ มาจากการสังเกตพฤติกรรมการกินของสัตว์เลี้ยง เช่น วัว หมู สุนัข และสัตว์ที่มีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติ เช่น ปลา เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

按牛头吃不得草

ข่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า

老牛吃嫩草

วัวแก่กินหญ้ายอ่อน

สำนวนเกี่ยวกับพฤติกรรมกรากินของวัวนี้ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตของคนจีนและคนไทยสมัยก่อน ที่นิยมเลี้ยงสัตว์ประเภทวัวควายไว้ใช้แรงงาน จากนั้นจึงได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสัตว์เวลากินอาหาร แล้วนำมาเปรียบเทียบเป็นสำนวนดังกล่าว

狗改不了吃屎

สัญชาติหมาอดซี้ไม่ได้

ทัศนคติของคนจีนที่มีต่อสุนัขนั้น คนจีนเห็นว่าสุนัขเป็นสิ่งไม่ดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสำนวนจีนที่มีคำว่าสุนัข จะมีความหมายไม่ดีเป็นส่วนใหญ่ (พิริยา สุรขจร, 2544: 98) สำนวนนี้กล่าวถึงพฤติกรรมกรากินสิ่งสกปรกของสุนัข ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เปรียบเหมือนนิสัยสันดานของคนที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

大鱼吃小鱼，小鱼吃虾米

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

ในระบบนิเวศน์ การดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ มักมีความเกี่ยวข้องกัน โดยที่สิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งกินสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่งเพื่อที่จะดำรงชีวิต เช่น ธรรมชาติของปลาใหญ่ย่อมกินปลาเล็ก และปลาเล็กจะกินกุ้งฝอยต่อ จึงใช้พฤติกรรมกรากินอาหารของปลา มาเปรียบเทียบกับลักษณะนิสัยของมนุษย์ กล่าวคือผู้มีอำนาจ ย่อมข่มเหงรังแกคนที่ไม่มีทางสู้

นอกจากนี้ยังมีสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ที่มาจากการสังเกตพฤติกรรมกรากินของสัตว์ ดังตัวอย่าง

กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา

สำนวนไทย “กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา” สะท้อนถึงพฤติกรรมกรากินของหมูว่า มูมมาม เลอะเทอะ จึงนำมาเปรียบเทียบกับการใช้ชีวิตของคนที่ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ชาติเสือจับเนื้อกินเอง

เสื่อจัดเป็นสัตว์นรกเล่าที่มีความสง่างาม รูปร่างปราดเปรียวแข็งแรงน่าเกรงขาม ทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อเสื่อนั้น คนมักมองว่าเสื่อคือสัญลักษณ์ของพลังอำนาจ มีศักดิ์ศรีไม่ ต้องพึ่งพาผู้อื่น สามารถออกเล่าเหยื่อหากินด้วยตนเอง จึงนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ยึดมั่น และถือศักดิ์ศรี แม้จะตกที่นั่งลำบาก มีชีวิตอยู่อย่างยากแค้น ก็ไม่คิดจะพึ่งพาผู้อื่น

2. วิถีชีวิต ฐานะ และความเป็นอยู่

2.1 บ่งบอกถึงความยากจน

การกินอาหารในชีวิตประจำวันของมนุษย์ สามารถบ่งบอกถึงฐานะและชีวิตความเป็นอยู่ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

短吃少穿 หรือ 缺吃短穿

กัดก่อนเกลือกิน

จากสำนวนที่ยกตัวอย่างข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงฐานะความยากจนในสำนวนจีนนั้นเน้นย้ำถึงการไม่มีอาหารกินและไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่ ซึ่งมีความแตกต่างจากสำนวนไทยที่กล่าวถึงความยากจน โดยสำนวนไทยจะเน้นเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น คือไม่มีอาหารจะกิน

ที่เป็นเช่นนี้เกิดจากความแตกต่างทางด้านภูมิอากาศเป็นหลัก ประเทศจีนประกอบด้วย 4 ฤดู คือ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาว บางท้องที่ในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวจัด แห้งแล้งและมีหิมะตก สภาพอากาศเช่นนี้เองทำให้คนจีนเห็นความสำคัญของเครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันร่างกายจากอากาศหนาวเย็นไม่น้อยไปกว่าอาหาร ส่วนสภาพภูมิอากาศของไทยนั้นตกอยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดจากทะเลเข้าสู่ภาคพื้นทวีป ทำให้มีสภาพอากาศร้อนชื้นและมีฝนตกชุก อุณหภูมิระหว่าง 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวไม่แตกต่างกันมากนัก ฤดูร้อนอากาศร้อนชื้น ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดเหมือนประเทศจีน ทัศนคติของคนไทยที่มีต่อเครื่องนุ่งห่ม จึงนับว่ามีความสำคัญน้อยกว่าอาหาร

ดังนั้น สำนวนจีนที่ใช้เปรียบเปรยถึงฐานะความยากจน จึงมักประกอบด้วยคำพูดแสดงการขาดแคลนอาหารและเครื่องนุ่งห่มเป็นหลัก ขณะที่สำนวนไทยเมื่อกล่าวถึงความยากจน จะเน้นที่การขาดแคลนอาหารเพียงประการเดียว เนื่องจากความแตกต่างกันทางด้านสภาพภูมิอากาศระหว่างสองประเทศนั่นเอง

2.2 บ่งบอกถึงความร่ำรวย

เช่นเดียวกับการบ่งบอกถึงฐานะความยากจน การกินอาหารในชีวิตประจำวันของมนุษย์ก็สามารถบ่งบอกถึงความร่ำรวยและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

吃着不尽

มีอันจะกิน

เมื่อพูดถึงความร่ำรวย มีฐานะ มีอันจะกิน สำนวนจีนที่กล่าวถึงความร่ำรวย จะให้ความสำคัญกับความอุดมสมบูรณ์ของอาหารและเครื่องนุ่งห่มเป็นสำคัญ ขณะที่สำนวนไทยจะให้ความสำคัญกับความอุดมสมบูรณ์ของอาหารเพียงประการเดียว สาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากความแตกต่างกันของสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศจีนและประเทศไทยนั่นเอง

2.3 บ่งบอกถึงลักษณะนิสัยในการดำเนินชีวิต

ลักษณะนิสัยในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สามารถสะท้อนผ่านพฤติกรรมการกินอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

吃喝玩乐

กินเป็นต้นนอนเป็นประธาน เทียวเป็นปรีโยสาน

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่กล่าวมาข้างต้น มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนที่ชอบกินดื่มเที่ยวเล่นสนุกสนาน แสวงหาความสุขสบายใส่ตัวไม่ทำงานให้เกิดประโยชน์

好吃懒做

การกินการอยู่ใครไม่สู้พอ การพวยการถ่อพ้อไม่สู้ใคร

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่กล่าวมาข้างต้น มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือสะท้อนให้เห็นถึงคนที่รักสบาย เรื่องกินแล้วเท่าไรเท่ากัน เก่งไม่มีใครสู้ได้ทั้งนั้น แต่เรื่องทำงานยอมแพ้ไม่สู้ใครทั้งสิ้น เกียจคร้านในการทำงาน

2.4 สะท้อนภาพการประกอบอาชีพ

มนุษย์ประกอบอาชีพก็เพื่อหาเงินมาซื้ออาหารเลี้ยงปากท้องตนเอง ในสำนวนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพจึงมักจะมีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

吃苦耐劳

อาบเหงื่อต่างน้ำ

การประกอบอาชีพของมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กับเรื่องปากท้องอย่างใกล้ชิด คนเราทำงานก็เพื่อยังชีพ หาเงินมาซื้ออาหารอันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในสำนวนจีนและสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจึงมีความคล้ายคลึงกัน คือมีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวนเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพการทำมาหาเลี้ยงชีพ

3. ข้อคิด คำคม คติเตือนใจ และการเปรียบเทียบ

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของสำนวนคือเป็นคำกล่าวที่ให้แก่คิดในด้านต่างๆ เป็นคติสอนใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสั่งสอน เตือนสติให้คิด สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบที่สะท้อนถึงแนวคิดเกี่ยวกับคำสอน คติเตือนใจในด้านต่างๆ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

吃里爬外

กินบนเรือนขึ้นหลังคา¹

สำนวนข้างต้นนี้หมายถึง กินข้าวในบ้าน แต่กลับไปช่วยเหลือนอกบ้าน สังคมจีนและสังคมไทยต่างให้ความสำคัญในเรื่องของความกตัญญู สำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรยึดถือและปฏิบัติตาม การที่บุคคลหนึ่งแบ่งปันอาหาร

¹ สำนวนนี้มาจากการสังเกตพฤติกรรมของแมว คนโบราณเอาลักษณะของแมวที่ไม่ดี คือ กินแล้วไม่ชี้ให้เป็นที่ กลับขึ้นไปซัดบนหลังคาจนสกปรกเลอะเทอะ มาเปรียบกับคนเนรคุณ เพราะคนสมัยก่อนต้องการให้หลังคาสะอาดเพื่อรองน้ำฝนไว้ใช้ดื่มกิน (วรรณกรรมสารานุกรมเรื่อง, 2548: 370)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

ให้เรากิน ก็นับว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีพระคุณ เราไม่ควรจะตอบแทนด้วยการเนรคุณหรือทรยศหักหลัง

看菜吃饭，量体裁衣

เจาะมวยตี เจาะผีเผา เจาะข้าวกิน

สำนวนทั้งสองภาษานี้มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือมุ่งสอนให้มนุษย์พยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในขณะนั้น แต่ถ้อยคำในสำนวนมีความแตกต่างกัน โดยในสำนวนจีนจะกล่าวถึงการกินอาหารและการวัดตัวตัดเสื้อผ้า ส่วนสำนวนไทยกล่าวถึงสามสิ่งคือ การต่อสู้ ความตาย และอาหาร

不听老人言，吃亏在眼前

เดินตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด

วัฒนธรรมจีนและไทยมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของผู้เฒ่าคุณเฒ่า อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ที่มีอายุมากกว่า ผู้ใหญ่นั้นอบอุ่นน้ำร้อนมาก่อน ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตมามากกว่าเด็ก สำนวนนี้จึงมุ่งสอนให้ผู้เฒ่าเชื่อฟังคำสั่งสอน ประพฤติปฏิบัติตนตามอย่างผู้ใหญ่ เพราะหากไม่ยอมฟังคำผู้ใหญ่ตักเตือน ก็อาจจะได้รับความยากลำบากในอนาคต

不吃羊肉空惹一身膻

เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้อร่อยนั่งกระดุกแฉวนคอ

สำนวนนี้กล่าวอ้างอิงถึงแพะ ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่คนจีนนิยมเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารตามธรรมชาติของแพะเป็นสัตว์ที่มีกลิ่นสาบแรง คนไม่ได้กินเนื้อแพะ แต่ร่างกายกลับเหม็นกลิ่นสาบแพะ จึงเปรียบได้กับการไม่ได้ผลประโยชน์อะไรแล้วยังต้องพลอยมาเสียหายด้วยต่างจากสภาพสังคมไทยที่ไม่นิยมเลี้ยงแพะไว้เป็นอาหาร คำว่าเนื้อ หนังและกระดุกในสำนวนนี้หมายถึงควาย เพราะเป็นสัตว์ที่คนไทยในสมัยโบราณนิยมเลี้ยงไว้ใช้งานและเป็นอาหาร

自讨苦吃

แกว่งเท้าหาเสี้ยน

สำนวนจีนใช้การเปรียบเปรยว่าร้องขอความทุกข์มากินเอง หมายถึงการรณหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว ส่วนสำนวนไทยใช้คำว่า “เสี้ยน” แทนเรื่องเดือดร้อน คนไทยในสมัยโบราณนิยมใช้ไม้ในการปลูกสิ่งก่อสร้าง ปลูกบ้าน ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้ และพาหนะต่างๆ เช่น เกวียน รถลาก เรือ เป็นต้น เสี้ยนไม้จึงเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไป สามารถสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับคนได้บ่อยๆ สำนวนไทย แกว่งเท้าหาเสี้ยน จึงหมายถึงหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว

癩蛤蟆想吃天鵝肉

กระต่ายหมายจันทร์

สำนวนจีนคางคกคิดกินเนื้อหงส์ หมายถึงชายที่มีฐานะด้อยต่ำหมายปองหญิงสูงศักดิ์ “หงส์” เป็นสัตว์ในเทพนิยายจีน ทักษะคติของคนจีนที่มีต่อหงส์นั้น ถือเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างสง่างาม เป็นตัวแทนของสตรีสูงศักดิ์ เป็นสิ่งสูงส่งเกินกว่าคนธรรมดาทั่วไปจะอาจเอื้อมคิดหมายปอง ส่วนสำนวนไทยใช้ “ดวงจันทร์” ในการเปรียบเทียบหญิงสูงศักดิ์ ไม่ใช่หงส์ เนื่องจากประเทศไทยสามารถพบเห็นหงส์ได้ยาก ดังนั้นในวัฒนธรรมไทยจึงไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับหงส์

4. ทักษะคติและค่านิยมอื่นๆ

ทักษะคติและค่านิยมของคนจีนและคนไทยที่มีต่อสิ่งต่างๆ ย่อมมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมของแต่ละประเทศ ในหัวข้อนี้จะขอกกล่าวถึงสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ในบริบทต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังนี้

4.1 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง

การกินมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเป็นอย่างมาก คำศัพท์ที่กล่าวถึงการครองเรือนหรือการใช้ชีวิตคู่ในภาษาจีนและภาษาไทยก็มักจะมีคำว่า “กิน” ประกอบ เช่น 吃喜糖 chī xǐ táng (กินขนมมงคล) หมายถึง การแต่งงาน ส่วนในภาษาไทยก็มี “กินขันหมาก¹” “กินสี่ถ้วย¹” หมายถึง การแต่งงานเช่นกัน คนไทยเมื่อแต่งงานเป็นสามีภรรยานั้นก็เรียกว่า “อยู่กิน”

¹ หมายถึง ได้แต่งงานอย่างมีหน้ามีตา สำนวนนี้มาจากประเพณีสู่ขอแต่งงานของไทยที่มีมาแต่สมัยโบราณ โดยฝ่ายชายต้องจัดขันใส่หมากไปหมั้นไว้ชั้นหนึ่งก่อน ต่อเมื่อถึงวันแต่งงานฝ่ายชายก็จะยกขันหมากไปมอบให้ฝ่ายหญิงอีกครั้ง เรียกว่า ขันหมากเอก ซึ่งปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

ในภาษาจีนและภาษาไทย ล้วนมีสำนวนที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวนที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง แต่จะแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

拈酸吃醋^๒ niān suān chīcù หรือ 吃醋拈酸 chīcù niān suān

หึงหวง อิจฉาริษยา

สำนวนข้างต้นทั้งสองนี้ หมายถึงความรู้สึกหึงหวง อิจฉาริษยา ใช้ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างคนรัก

ส่วนในสำนวนไทย มักใช้สำนวนที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ในด้านการศึกษา สะท้อนพฤติกรรมของชายในสังคมไทยในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับหญิง (วรรณภา แสงอร่าม เรื่อง, 2548: 386) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กินที่ลับไซที่แจ้ง

สำนวนนี้มีความหมายว่ามีเจตนาเปิดเผยให้ผู้อื่นได้รับรู้เรื่องที่ได้กระทำไว้ลับๆ เป็นการคุยเพื่อโอ้อวดต่อหน้าคนทั้งหลายว่าตนเก่งกล้าสามารถ หรือเปิดเผยเรื่องเพื่อให้เป็น

ประกอบด้วยสิ่งของ ทรัพย์สินและขนมผลไม้ต่างๆ เมื่อฝ่ายหญิงได้รับไว้แล้วก็จะนำอาหารไปเลี้ยงแขกและแจกจ่าย เพื่อแสดงว่าบุตรสาวของบ้านนี้ได้แต่งงานเป็นหลักฐาน ใครที่มีลูกสาวได้แต่งงาน ก็ได้ชื่อว่า “กินขันหมาก” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 31)

¹ ในสมัยโบราณ ของหวานจะมีสื่ออย่างสำหรับกินกับน้ำเชื่อมบ้าง น้ำกะทิบ้าง สำหรับกินกับน้ำเชื่อมก็มีวุ้นสามแซ่ ข้าวต้มน้ำวุ้นและสาคุ ใส่ถ้วยหรือชามวางในถาด มีโถน้ำเชื่อมตั้งตรงกลาง ส่วนของหวานที่กินกับน้ำกะทิ ก็มีแมงลักหรือสาคุ ลอดช่อง ข้าวเหนียว ข้าวตอก จัดใส่ถาด มีโถน้ำกะทิตั้งอยู่ตรงกลางเช่นกัน การเลี้ยงแขกที่มีของสื่ออย่างนี้ ถือกันว่าเป็นงานใหญ่ ใครเป็นแขกไปร่วมงานและกินเลี้ยงก็เรียกกันว่า “กินสื่อถ้วย” (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 42)

² ที่มาของคำว่า 吃醋 chī cù กินน้ำส้ม มาจากเรื่องเล่าในสมัยราชวงศ์ถัง (คริสต์ศักราช 618-907) มีขุนนางผู้หนึ่งนามว่า เว่ยเจิง เป็น ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่จักรพรรดิถังไท่จงทรงโปรดปราน ครั้งหนึ่งเมื่อจักรพรรดิมีดำริจะประจานสาวงามให้เป็นสนมของเว่ยเจิง แต่เว่ยสุหยิน ภรรยาของเว่ยเจิงเป็นสตรีที่หึงหวงมาก พอทราบว่าจักรพรรดิจะประจานนางสนมให้กับสามีของนาง ก็รู้สึกเจ็บปวดเสียใจ และได้ทูลจักรพรรดิว่า หากทรงยืนยันจะประจานสนมให้กับสามี ผู้ประจานความตายให้กับนางยังคงดีเสียกว่า

จักรพรรดิถึงใจจึงปล่อยนางโดยการประจานยาพิษให้นางจริงๆ แต่เมื่อเว่ยสุหยินดื่มยาพิษเข้าไปจนหมด ก็พบว่าน้ำในถ้วยไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นเพียงน้ำส้มสายชูเท่านั้น จึงเป็นที่มาของคำว่า กินน้ำส้ม โดยทั่วไปใช้สำนวนนี้เพื่อพรรณนาถึงความอิจฉาริษยา ความรู้สึกหึงหวงในตัวคนรัก (จูไรรัตน์ อารยะกิตติพงษ์, 2544: 2-3)

ประโยชน์ต่อตนเองในทางใดทางหนึ่ง โดยปัจจุบันมักใช้สำนวนนี้ในแง่ผู้ชาย (สง่า กาญจนาคพันธ์, 2538: 37)

กินน้ำพริกกันถ้วย, กินน้ำพริกถ้วยเดียว

สำนวนนี้มีความหมายว่าชายมีภรรยาคนเดียว ไม่มีหญิงอื่น เปรียบเหมือนการกินน้ำพริกถ้วยเดิมทุกวัน

สมภารกินไก่อัด

สำนวนนี้เปรียบเปรยผู้ชายที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา แล้วถือโอกาสเกี่ยวพาหญิงสาวที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เพราะถือว่าใช้อำนาจหน้าที่ประพฤติปฏิบัติตนในทางไม่ชอบ

เป็นหนุ่มทั้งแท้ กินแดงเถาตาย

สำนวนนี้หมายถึง ชายหนุ่มที่อายุน้อย กลับได้ภรรยาเป็นแม่เฒ่าที่อายุมากกว่า

กินน้ำได้ศอก

สำนวนนี้หมายถึงจำต้องยอมเป็นรองเขา ไม่เทียบหน้าเทียบตาเท่า (มักหมายถึงภรณยาน้อยที่ต้องยอมลงให้แก่ภรรยาหลวง)

4.2 แสดงถึงสภาพสังคมในช่วงเวลาหนึ่งๆ

หลังจากการปฏิวัติของจีน ปี ค.ศ. 1949 เรื่อยมา สภาพสังคมในประเทศจีนก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ในช่วงเวลานี้จึงมีถ้อยคำและสำนวนใหม่ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากน้อย และในสำนวนเหล่านั้นก็มีสำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับการกินอยู่ด้วย เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

吃大锅饭 chī dàguōfàn กินข้าวหม้อใหญ่

สำนวนข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการดำรงชีวิตของคนจีนในสมัยช่วงปฏิวัติ ช่วงเวลานั้นพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้จัดตั้ง 人民公社 rénmin gōngshè คอมมูนประชาชน (People's commune) ขึ้น โดยมีแนวคิดที่ว่า ทรัพย์สินทุกอย่างเป็นของรัฐ นโยบายหลักของ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

คอมมูนประชาชน คือประชาชนทุกคนจะทำงานร่วมกัน โดยให้รวมหน่วยผลิตต่างๆ เป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม ส่วนผลผลิตหรือทรัพย์สินที่ได้จากการทำงานจะไม่มีแบ่งแยกเป็นส่วนบุคคล แต่จะถือว่าผลผลิตทั้งหมดนั้นเป็นของรัฐ

คอมมูนประชาชนมีการบริหารจัดการในรูปแบบคล้ายคลึงกับระบบทหาร กล่าวคือกิจกรรมการทำงานทั้งหมดจะดำเนินไปอย่างมีแบบแผนเคร่งครัด แรงงานทุกคนจะทำงานร่วมกันตามหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย และสิ่งที่คอมมูนประชาชนจะตอบแทนให้แก่แรงงาน คือหลักประกันในชีวิตประจำวันที่จะได้รับการดูแลจากรัฐ ตั้งแต่อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ อาศัย การรักษาพยาบาล การศึกษา การเดินทาง สถานเลี้ยงเด็ก บ้านพักคนชรา ฯลฯ (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2547: 69)

สำนวน 吃大锅饭 กินข้าวหม้อใหญ่ จึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมจีนในขณะนั้น คือประชาชนทุกคนไม่มีสิทธิ์ถือครองทรัพย์สินเป็นของตนเอง ทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยการดูแลจัดสรรจากรัฐ ทุกคนเปรียบเสมือนเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน กินข้าวในหม้อใหญ่ด้วยกัน

ในปัจจุบัน สำนวนนี้ได้มีการกลายความหมาย กล่าวถึงการทำงานของคนในบริษัทหรือองค์กรใหญ่ๆ ไม่ว่าจะทำงานดีหรือไม่ ไม่ว่าจะขยันหรือขี้เกียจ ก็ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น เพราะมีองค์กรคอยดูแลอยู่แล้ว ส่วนในสำนวนไทยนั้น ไม่ปรากฏสำนวนที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ที่แสดงถึงสภาพสังคมในบางช่วงเวลา แต่จะพบสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมแบบเจ้าขุนมูลนาย (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2548: 380) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กินข้าวร้อนนอนสาย

“กินข้าวร้อน” หมายถึง กินอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ ได้ทันทีทุกเมื่อ นึกอยากจะกินเมื่อไหร่ก็ได้ “นอนสาย” หมายถึงจะตื่นนอนเมื่อไหร่ก็ได้ ทั้งสองคำรวมกันหมายถึงชนชั้นเจ้า

ขุนมูลนายที่ทำงานอย่างเป็นอิสระ นีก็อยากจะทำกินก็ได้ทั้งนี้ นีก็อยากจะทำนอกรอหนีกได้ (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 32)

นอนกินบ้านกินเมือง

สำนวนนี้หมายความว่า นอนจนสายแล้วยังไม่ตื่น สำนวนนี้ให้นำชนชั้นเจ้าขุนมูลนายที่เป็นเจ้าเมืองมาเปรียบเทียบ แปลว่า นอนอย่างเจ้าเมือง ซึ่งหมายถึงคนที่เป็นขุนนางใหญ่โตแล้วมักนอนตื่นสาย (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 282)

4.3 แสดงถึงความสัมพันธ์ของคนจีนกับคนไทยที่อยู่ร่วมกันในสังคมไทยมาแต่โบราณ

ประเทศจีนกับประเทศไทยนั้นมีความสัมพันธ์และติดต่อกันมาอย่างยาวนานนับแต่อดีตกาล จุดเริ่มต้นคือการค้าขาย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจีนกับไทยก็มีการติดต่อค้าขายระหว่างกันแล้ว นอกจากนี้ในสมัยโบราณ ชาวจีนเป็นจำนวนมากก็ได้อพยพย้ายถิ่นมาตั้งรกรากในประเทศไทย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสายเลือดระหว่างคนไทยกับคนจีน จึงอาจกล่าวได้ว่าคนจีนกับคนไทยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดดุจพี่น้อง

เมื่อคนจีนย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ก็ได้นำเอาวัฒนธรรมของจีนมาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย โดยสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดผ่านสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ที่ใช้หมายถึงการกินสินบน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

贪脏纳贿

กินขาทมู , กินเครื่องเช่น

นอกจากนี้ยังมีสำนวนไทยที่หมายถึงกินสินบน คือ สำนวน “ไต่กินข้าวเปลือก” โดยเปรียบเทียบว่า “ไต่ยังกินข้าวเปลือกอยู่ตราบใด คนก็ยังกินกินสินบนอยู่ตราบนั้น” เพื่อเน้นว่าการกินสินบนเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 64)

ทั้งสามสำนวนไทยข้างต้นมีความหมายเดียวกันว่า “กินสินบน” และแสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของคนจีนและคนไทยที่อยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างใกล้ชิด มี

วัฒนธรรมใกล้เคียงกันในเรื่องของการเซ่นไหว้สิ่งที่ตนเคารพตามความเชื่อ มีการปฏิบัติในการติดต่อผู้มีอำนาจในลักษณะคล้ายคลึงกัน และมีอิทธิพลต่อกันในด้านการใช้ถ้อยคำในสำนวน (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2548: 388)

5. ทศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏในอีกภาษาหนึ่ง

ทศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏในอีกภาษาหนึ่ง เกิดจากคนทั้งสองเชื้อชาติที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกนึกคิด ภูมิหลัง ประสบการณ์ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 หัวข้อคือ ทศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาจีน แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทย และ ทศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาไทย แต่ไม่ปรากฏในภาษาจีน

5.1 ทศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาจีน แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทย

5.1.1 สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน แสดงถึงอาการหึงหวง อิจฉา ริษยา ใช้ในเชิงผู้สาว ดังตัวอย่าง

吃醋拈酸 หรือ **拈酸吃醋**

อิจฉา ริษยา หึงหวง

ที่มาของคำว่า 吃醋 “กินน้ำส้ม” มาจากเรื่องเล่าในสมัยโบราณ สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน เป็นทศนคติเฉพาะของประเทศ คนจีนเมื่อเอ่ยถึงคำว่า “กินน้ำส้ม” ก็จะเข้าใจตรงกันทันที ว่าหมายถึงอาการหึงหวง อิจฉา ริษยา ขณะที่ในทศนคติของคนไทยไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้

5.1.2 สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน แสดงถึงอาการตกใจ หวาดกลัว ดังตัวอย่าง

吃惊受怕 chī jīng shòu pà

ตกใจกลัว

大吃一惊 dà chī yī jīng

ตกใจมาก

คำว่า “กิน” นอกจากจะมีความหมายว่า ทำให้ล่วงลงลำคอไปสู่กระเพาะแล้ว ยังมี ความหมายแฝงว่า “ได้รับ” อีกด้วย เพราะการกินก็คือการรับประทานอาหารเข้าสู่ร่างกาย ดังนั้น ทั้ง คนจีนและคนไทยจึงมีทัศนคติเกี่ยวกับคำว่า “กิน” เชื่อมโยงความหมายไปถึงการ “ได้รับ” เหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่ ในสำนวนจีนใช้คำว่า “กิน” กับอาการตกใจกลัว หมายถึง ได้รับ ความตกใจ ถูกทำให้ตกใจ ขณะที่ในสำนวนไทยไม่ใช้คำว่า “กิน” กับอาการตกใจกลัว แต่จะใช้ศัพท์คำอื่นแทน เช่น ปอดแตก ตาขาว ชี้อั้นสมอง เป็นต้น

5.2 ทัศนคติจากสำนวนที่ปรากฏในภาษาไทย แต่ไม่ปรากฏในภาษาจีน

5.2.1 สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพนัน ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

กินก่อนล่อนแก่น กินทีหลังนั่งแท่น

เป็นสำนวนในการเล่นการพนันว่าใครกินก่อนมักเสียหมดในตอนสุดท้าย ส่วนคนกินที หลังมักได้

กินบ่อนนอนบ่อน

สำนวนนี้ หมายถึงเล่นการพนันจัด บ่อนหมายถึงสถานที่เล่นการพนัน เช่น โรงบ่อน บ่อนไฟ “กินบ่อน” หมายถึง เมื่อไปเล่นการพนันแล้วก็กินอาหารที่บ่อน กินบ่อนนอนบ่อนจึง หมายถึงติดการพนันอย่างหนัก กินนอนอยู่อาศัยในบ่อน ไม่กลับบ้านเรือน (สง่า กาญจนาค พันธุ์, 2538: 41)

สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวนที่เกี่ยวข้องหรือมีที่มาจากการเล่นพนัน ไม่ปรากฏว่าพบในสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน โดยสำนวนจีนที่เกี่ยวกับการเล่นพนันจะใช้ศัพท์คำอื่น ส่วนใหญ่มีความหมายในเชิงสั่งสอนว่าการพนันเป็นสิ่งไม่ดี เช่น 十賭九輸 shídǔ jiǔshū “เล่นการพนันสิบครั้ง ต้องเสียเก้าครั้ง” หมายถึง เล่นการพนัน

นั้นมีแต่เสียมากกว่าได้ หรือ 十賭九騙 shí dǔ jiǔ piàn “เล่นการพนันสิบครั้ง โดนหลอกเก้าครั้ง” เป็นต้น

5.2.2 ส่วนคนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในส่วนวน บ่งบอกถึงการกินสินบน การทุจริตโดยมิชอบ ฉ้อราษฎร์บังหลวง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กินขาหมู

หมายถึง รับสินบน

กินเครื่องเซ่น

หมายถึง รับสินบน

กินจนพุงแตก

หมายถึง รับสินบนแล้วมีคนรู้

กินนอกกินใน

หมายถึง เอาประโยชน์ทั้งขึ้นทั้งล่อง ทั้งทางตรงทางอ้อม

กินบ้านกินเมือง

หมายถึง ฉ้อราษฎร์บังหลวง

ไถกินข้าวเปลือก, ไถไม่กินข้าวเปลือก

หมายถึง รับสินบน, ประชดว่าคนไม่ชอบสินบนนั้นไม่มี

เลี้ยงข้างกินชี้ข้าง

หมายถึง หาผลประโยชน์โดยมิชอบจากงานที่ทำ

ส่วนคนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในส่วนวนที่เกี่ยวกับการกินสินบน การทุจริตโดยมิชอบ ฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ปรากฏว่าพบในส่วนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในส่วนวน โดยส่วนวนจีนที่เกี่ยวกับการทุจริต กินสินบน จะใช้ศัพท์คำอื่น เช่น 贪脏纳贿 “รับสินบน” เป็นต้น

5.2.3 สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน บ่งบอกถึงการเป็นศัตรูกัน ไม่ถูกกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กินใน

หมายถึง ไม่ถูกกันแบบลับๆ

ไม่กินเกลียวกัน

หมายถึง ไม่ถูกกัน มีเรื่องขัดใจกัน

ไม่กินเส้น

หมายถึง ไม่ชอบหน้ากัน

ศรศิลป์ไม่กินกัน

หมายถึง ไม่ถูกกัน ไม่ลงรอยกัน

สำนวนไทย “ศรศิลป์ไม่กินกัน” มีที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเป็นวรรณคดีโบราณ สืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี เป็นทัศนคติเฉพาะของคนไทย จึงไม่ปรากฏว่าพบในสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน โดยสำนวนจีนที่แสดงถึงการเป็นศัตรูกัน ไม่ถูกกันจะใช้ศัพท์คำอื่น เช่น 冰炭不同炉, 水火不相容 “น้ำกับไฟอยู่ร่วมกันไม่ได้” หมายถึงไม่ถูกกัน ไม่ลงรอยกัน เป็นต้น

สรุป

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน ทำให้เห็นลักษณะต่างๆ ของสำนวนในภาษาจีนและภาษาไทย ซึ่งมีทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” ประกอบในสำนวน กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”

เหมือนกัน สำนวนจีนที่มีคำว่า “乞” แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น และสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” แต่สำนวนจีนใช้คำอื่น

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” ประกอบในสำนวนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างสองชนชาติในด้านต่างๆ อาทิ สภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมระหว่างชายและหญิง ตลอดจนทัศนคติต่างๆ ของทั้งสองประเทศ ซึ่งมีทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสังคม การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนทั้งสองเชื้อชาติได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทั้งสองภาษา เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนและภาษาไทยในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จุไรรัตน์ อารยะกิตติพงศ์. 2544. สนุกกับคำสแลงจีน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. 2546. พจนานุกรมจีน-ไทย (ฉบับพิมพ์หนังสือตัวอย่าง). กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. 2543. พจนานุกรมไทย-จีน (ฉบับอธิบาย 2 ภาษา) หมวดศัพท์โดด. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- พจนานุกรมฉบับมติชน. 2547. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- พิริยา สุรขจร. 2544. สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ : การศึกษาเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์
- วรรณภา แสงอร่ามเรือง. 2548. อาหารการกินในศัพท์และสำนวนเยอรมันและไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณรณ คงมานุสรณ์. 2549. รู้ถ้วนสำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์
- วงศ์ศักดิ์ มหัทธโนบล. 2547. เศรษฐกิจการเมืองจีน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สง่า กาญจนาคพันธุ์. 2538. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ภาษาจีน

Wàiyánshè 外研社. 2001. Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn(Xīnbǎn) 现代汉英词典 (新版) (พจนานุกรมจีน-อังกฤษ ฉบับใหม่). Běijīng 北京: Wàiyǔ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พฤษภาคม 2556

Jiàoxué yǔ Yánjiū Chūbǎnshè 外语教学与研究出版社.

Wáng, Qín; Mǎ, Guófán; Xǔ, Zhèngyuán and Sūn, Yùzhēn 王勤, 马国凡, 许正元, 孙玉臻. 1995. Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn 分类汉语成语大词典 (พจนานุกรมการแบ่งประเภทสำนวนจีนฉบับใหญ่). Shāndōng 山东 : Shāndōng Jiàoyù Chūbǎnshè 山东教育出版社.

Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ 中国社会科学院语言研究所. 2006. Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn 现代汉语词典 (พจนานุกรมภาษาจีนกลางปัจจุบัน). Běijīng 北京 : Shāngwù Yìnshūguǎn 商务印书馆.